

QUÈ ÉS EL "TIRANT DE LLETRA"?

"Tirant de lletra" és l'aplec d'activitats culturals Ze des de l'any 2001 organitza amb periodicitat anual l'Associació Cultural Fallera Na Jordana a les vespres de la commemoració del 4 d'octubre, festa gran del poble valencià. Té per activitat nuclear la lectura col·lectiva d'una de les obres cabdals del Segle d'Or de les lletres valencianes, el *Tirant lo Blanc*, novel·la de gran extensió escrita en valencià per *Martorell* i *Juan de Galia* i impresa a València per *Nicolás Spindler* en 1490. Des de la seua primera edició, per la repercussió mediàtica que genera, el "Tirant de lletra" s'ha convertit en tot un referent per a diversos segments de la societat civil valenciana.

¿Qué es el "Tirant de lletra"? "Tirant de lletra" es el programa de actividades culturales que desde el año 2001 organiza con periodicidad anual la Asociación Cultural Fallera Na Jordana en vísperas de la conmemoración del 4 de octubre, fiesta de la Comunidad Valenciana. Tiene por actividad nuclear la lectura colectiva de una de las obras capitales del Siglo de Oro de las letras valencianas, el *Tirant lo Blanc*, novela de gran extensión escrita en valenciano por *Juanot Martorell* y *Juan de Galia* e impresa en Valencia por Nicolás Spindler en 1490. Desde su primera edición, dada la repercusión mediática que genera, el "Tirant de lletra" se ha convertido en todo un referente para diversos segmentos de la sociedad civil valenciana.

PER QUÈ EL TIRANT LO BLANC?

Perquè és una "novel·la de novel·les" que abraça diversos gèneres. És una obra cavalleresca de caire fantàstic, realista, històric, militar, sentimental, eròtic i costumista que atrapa els lectors. Una novel·la "total" en forma de mosaic, que des dels seus orígens va gaudir de gran acceptació per la tirada inicial del nombre d'exemplars que se n'editaren i que a hores d'ara, donada la seua modernitat, a EUA continua constituint tot un best seller. Un llibre que des que aparegué comptà amb més de trenta-dues edicions històriques i ha sigut traduït a dotze llengües. El *Tirant*, per tant, és un clàssic i la més universal de les obres literàries dels valencians i, com a tal, ha inspirat a escriptors, cineastes, artistes plàstics i músics de tots els països i èpoques. En definitiva, un símbol de la nostra projecció cultural arreu del món. L'extensió de l'obra original, que consta de 487 capítols, si és llegida de forma ininterrompuda i oberta, contribueix a crear un animat fòrum de participació ciutadana.

¿Por qué Tirant lo Blanc? Porque es una "novela de novelas" que abarca diversos géneros. Es una obra cavalleresca de carácter fantástico, realista, histórico, militar, sentimental, erótico y, a su vez, costumbrista. Una novela "total" en forma de mosaico, que desde sus orígenes tuvo una gran aceptación por la tirada inicial del número de ejemplares que se editaron y que, actualmente, dada su modernidad en los Estados Unidos continúa constituyendo todo un best seller. Un libro que desde que apareció cuenta con más de treinta y dos ediciones históricas y que ha sido traducido a doce lenguas. El *Tirant*, por tanto, es un clásico y la más universal de las obras literarias de los valencianos y, como tal, ha inspirado a escritores, cineastas, artistas plásticos y músicos de todos los países y épocas. En definitiva, un símbolo de nuestra proyección cultural a nivel mundial. La extensión de la obra original, cuando es leída de forma ininterrompida y abierta, contribuye a crear un animado foro de participación ciudadana.

PER QUÈ UNA LECTURA COL·LECTIVA?

Perquè en els nostres dies llegir és un acte privat. Però en l'època del *Tirant* la possibilitat de fer-ho només era privilegi d'uns pocs i la lectura es feia en comunitat. Era una activitat col·lectiva. Els oients en gaudien i es reconeixien com a membres d'un grup humà en el qual participaven i amb el qual junts podien ser més que cadascun d'ells individualment. Llegir el *Tirant* davant d'una col·lectivitat no només suposa contribuir a la difusió de l'obra cabdal de les nostres lletres. Ofereix la possibilitat tant a lectors com a oients de sentir-se part d'un mateix poble en reivindicant per mitjà de la seua lectura un patrimoni, uns sentiments i uns trets diferenciadors comuns tan distintius com són llengua i cultura.

¿Por qué una lectura colectiva? Porque en nuestros días leer es un acto privado. Pero en la época del *Tirant* la posibilidad de hacerlo solo era privilegio de unos pocos y la lectura se efectuaba en comunidad. Era una actividad colectiva. Los oyentes disfrutaban y se reconocían como miembros de un grupo humano en el que participaban y con el que juntos podían ser más que cada uno de ellos individualmente. Leer el *Tirant* ante una colectividad no únicamente supone contribuir a la difusión de la obra más emblemática de las letras valencianas. Ofrece la posibilidad a lectores y oyentes de sentirse parte de un mismo pueblo al reivindicar por medio de su lectura un patrimonio, unos sentimientos y unas señas de identidad comunes tan distintivas como son lengua y cultura.

PER A QUÈ EL TIRANT DE LLETRA?

L'any 2000 Na Jordana inaugurava la seua actual seu social, un espai polivalent destinat a acollir no només actes lúdics o socials, sinó també projectat amb la intenció que el col·lectiu andevinguera un referent cultural tant per als seus components com per al conjunt de la societat valenciana. Però eixa abstracció no podia fer-se real si prèviament no es dissenyava un potent i original projecte cultural que vertebrés el món cultural i el públic de la ciutat al voltant del local. En eixe sentit el disseny del programa "Tirant de lletra" el 2001, va ser l'estímul que va marcar la realització d'un projecte cultural propi i diferenciat. Es tractava no sols de plantejar una lectura pública, sinó també de vincular el món de la creació i el públic de la cultura al voltant d'un canal de falla en unes dates emblemàtiques per als valencians. Una lectura que es va implementar amb un seguit d'activitats associades que van fer transformar el nostre cau en un espai cultural polivalent. L'èxit de la I edició del "Tirant de lletra" va aportar a Na Jordana la Medalla d'Honor del Consell Valencià de Cultura, l'any 2002.

¿Para qué el Tirant de L.etra? El año 2000 Na Jordana inauguraba su actual sede social, un espacio polivalente destinado a acoger no solo actos lúdicos o sociales, sino también proyectado con la intención de que el colectivo andevinguera un referente cultural tanto para sus componentes como para el conjunto de la sociedad valenciana. Pero esa abstracción no se diseñaba real si previamente no se diseñaba un potente y original proyecto cultural que vertebrase al mundo cultural y al público de la ciudad alrededor del local. En ese sentido el diseño del programa "Tirant de lletra" el año 2001, fue el estímulo que marcó la ejecución de un proyecto cultural propio y diferenciado. Se trataba no solo de plantear una lectura pública, sino de vincular al mundo de la creación y al público de la cultura alrededor de un canal de falla en unas fechas muy emblemáticas para los valencianos. Una lectura que se implementó con toda una serie de actividades asociadas que contribuyeron a la transformación de nuestra sede en un espacio cultural polivalente. El éxito de la I edición del "Tirant de lletra" aportó a Na Jordana la Medalla de Honor del Consejo Valenciano de Cultura, el año 2002.

LES SESSIONS D'OBERTURA

La lectura del próleg i dels capítols preliminars del *Tirant lo Blanc* solen comptar amb la participació de realitats personals de l'àmbit cultural, polític, festiu i social valencià dins del context d'una protocol·lària cerimònia parateatral on les cercavilles, el correfocs, la indumentària i les dramatitzacions tracten de recrear l'ambient propi del segle XV. La música medieval o tradicional s'hi conjunquen per convidar els assistents a prosseguir la lectura de la resta de capítols en dies posteriors a la seua social de Na Jordana. Llevat de l'any 2001, en què la sessió inaugural va tindre lloc a la seua social de Na Jordana i dels anys 2002, 2003 i 2004 en què es va efectuar una lectura itinerant per diverses instal·lacions culturals, institucionals i religioses de la barriada (1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015).

Las sesiones de apertura. La lectura del prólogo y los capítulos preliminares del *Tirant lo Blanc* suelen contar con la participación de destacadas personalidades del ámbito cultural, político, festivo y social valenciano en el contexto de una protocolaria ceremonia parateatral, donde los pasacalles, los correfocs, la indumentaria y las dramatizaciones tratan de recrear el ambiente propio del siglo XV. La música medieval o tradicional también se complementan para convidar a los asistentes a proseguir la lectura del resto de capítulos en días sucesivos en la sede social de Na Jordana. Excepto en el año 2001, en el que la sesión inaugural tuvo lugar en la sede social de Na Jordana, y en los años 2002, 2003 y 2004 en los que se efectuó una lectura itinerante por diversas instalaciones culturales, institucionales y religiosas del barrio (1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015).

ELS CONCERTS I LES ACCIONS DE BENVINGUDA

Que comence la lectura: cercavilles, música, esclats de festa i altres intervencions infernals. L'obertura de cada edició del "Tirant de lletra" ha sigut amenitzada per tota mena d'accions. Clarins, xeremies i dolçaines, quan no tragafocs, dracs, joglars, bulons i malabaristes (1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015).

Que comence la lectura: pasacalles, música, pólvora y otras intervenciones infernales. La apertura de cada edición del "Tirant de lletra" ha sido amenizada por todo tipo de acciones. Clarines, xeremies y dulzainas, cuando no tragafuegos, dragones, juglares, bufones y malabaristas (1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015).

PREGONERS I PREGONERES

En l'època del *Tirant* els *pregoners* tenien la qualitat de treballar pel poder, els particulars i els mercaders. L'ofici requeria de bona dicció, eloqüència i gràcia i consistia a captar i crida l'atenció del poble pla per part de qui assistera al poder o de possibles clients. L'ofici de *pregoner*, tal i com venia sent fins fa uns anys, ha quedat reduït a petites menuts freturosos de megalònia i té una tendència clara a desaparèixer. En l'actualitat, començem de l'existència del *pregoner*, un top a l'any, coincidint amb les festes majors de pobles i ciutats. És arran de *pregoner* que el *Tirant* compta amb realitats que, anàtimament, aparen cada edició. Els seus discursos de benvinguda a la lectura col·lectiva i de convit a la resta d'activitats perifèriques que l'envolten, aporta sempre un toc de distinció a l'acte inaugural, del qual en solen constituir el fermall. S'essió una personalitat del moment i amb una sòlida trajectòria a nivell cultural, polític, esportiu, científic, artístic o reivindicatiu sempre vinculat a la nostra terra. Amb les seues paraules, els *pregoners* i les *pregoneress* del *Tirant* ens han aportat la seua saviesa, les seues renovacions i ens han començat i ens han aïllat a seguir fermes en la nostra iniciativa. Des de la *pregoneria* han sigut *pregoners*: *Manu Rios* (periodista i presentador (2006)), *Joan Carles* (biòquimic i president del Consell Valencià de Cultura (2007)), *Manu Rios* (periodista i locutor (2008)), *Manu Rios* (filòleg, polític i ex-presidenta de l'AVL (2009)), *Manu Rios* (periodista i política (2010)), *Manu Rios* (periodista i política (2011)), *Manu Rios* (periodista i presentadora (2012)), *Manu Rios* (periodista i locutora i presidenta de Mildeusa (2013)), *Manu Rios* (historiador i novel·lista (2014)).

Pregoneros y pregoneras. En la época del *Tirant* los *pregoners* tenían la cualidad de trabajar para el poder, los particulares y los mercaderes. El oficio requeria de buena dicción, elocuencia y gracia y consistía en captar y gritos la atención del pueblo llano por parte de quien ostentaba el poder o de posibles clientes. El oficio de *pregoner*, tal y como venía sent fins fa uns anys, ha quedado reducido a pequeñas menuts freturosos de megalònia y tiene clara tendencia a extinguirse. En la actualidad comencem de la existencia del *pregoner*, una vez al año, coincidiendo con las fiestas mayores de pueblos y ciudades. Es arran de *pregoner* que el *Tirant* compta amb realitats que, anàtimament, aparen cada edició. Los discursos de bienvenida a la lectura colectiva y de invitación al resto de actividades periféricas que la envuelven, aportan siempre un toque de distinción al acto inaugural, del que suelen constituir el brache final. Se escoge a una personalidad del momento o con una sólida trayectoria a nivel cultural, político, deportivo, científico, artístico o reivindicativo siempre vinculado a la nuestra tierra. Con sus palabras, los *pregoners* y *pregoneress* del *Tirant* nos han aportado su sabiduría, sus renovaciones y nos han emocionado y alentado a seguir firmes en nuestra iniciativa. Desde la *pregoneria* han sido *pregoners*: *Manu Rios* (periodista y presentador (2006)), *Joan Carles* (bióquimico y presidente del Consejo Valenciano de Cultura (2007)), *Manu Rios* (periodista y locutor (2008)), *Manu Rios* (filólogo, político y ex-presidenta de l'AVL (2009)), *Manu Rios* (periodista y política (2010)), *Manu Rios* (periodista y política (2011)), *Manu Rios* (periodista y presentadora (2012)), *Manu Rios* (periodista, locutora y presidenta de Mildeusa (2013)), *Manu Rios* (historiador y novelista (2014)).

